

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 385/2024-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a sudcov Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) a Rastislava Kařřáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Jurajom Dziakom, advokátom, Vajanského 26, Prešov, proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-1S/144/2019 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-1S/144/2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Správnemu súdu v Bratislave **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. BA-1S/144/2019 konal bez zbytočných prietřahov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **j e** Správny súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Správny súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **713,96 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom správneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. BA-1S/144/2019, v ktorom sa správnu žalobou od 3. júla 2019 domáha preskúmania zákonnosti rozhodnutia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky sp. zn. MK-201/2019-321/5500 z 12. apríla 2019 a ktoré nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal správne súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 2 500 eur a náhradu trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 385/2024-13 z 27. augusta 2024 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania. Podľa jeho názoru už len samotná skutočnosť, že od podania správnej žaloby uplynulo dosiaľ viac ako 5 rokov, nie je akceptovateľná. Postup konajúceho súdu je poznačený nečinnosťou, ako aj jeho neefektívnou činnosťou. Poukázal na viaceré úseky súvislej nečinnosti konajúceho súdu, pričom najdlhšie obdobie súvislej nečinnosti predstavuje dobu približne 2 rokov a 4 mesiacov. Zbytočné prieťahy mali vzniknúť aj v dôsledku nesústreďenej činnosti. Sťažovateľ dal osobitne do pozornosti, že správny súd ho vyzval na predloženie plnomocenstva, ktorým disponoval už od podania žaloby.

4. Podľa názoru sťažovateľa nejde o právne ani fakticky náročnú vec. V súvislosti so svojím správaním uviedol, že neprispel k vzniku zbytočných prieťahov, počas konania rešpektoval procesné lehoty a na výzvy súdu reagoval v určených lehotách. Zbytočné prieťahy boli spôsobené výlučne postupom konajúceho súdu. Osobitne zdôraznil, že podaním z 9. mája 2023 žiadal súd o konanie vo veci, keďže od posledného úkonu uplynulo už vyše 16 mesiacov.

III.

Vyjadrenie správneho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie správneho súdu:

5. Predsedníčka správneho súdu vo svojom vyjadrení poukázala na to, že od 1. júna 2023 prešiel na správny súd výkon správneho súdnictva vo všetkých veciach, na ktoré bol príslušný nielen Krajský súd v Bratislave, ale aj Krajský súd v Trnave a Krajský súd v Nitre, teda spolu 5 766 nerozhodnutých vecí. Správny súd má momentálne z celkového počtu 44 miest sudcov obsadených len 33 miest, z toho je 30 aktívnych. Súčasťou vyjadrenia bolo aj písomné stanovisko zákonnej sudkyne, ktorá zrekapitulovala doterajší priebeh napadnutého konania chronologickým prehľadom procesných úkonov súdu a strán sporu. Vec bola meritórne rozhodnutá 5. septembra 2024, pričom rozsudok sa v súčasnosti písomne vyhotovuje.

III.2. Replika sťažovateľa:

6. Vzhľadom na obsah vyjadrenia správneho súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k danému vyjadreniu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na nekonaní, resp. neefektívnej činnosti správneho súdu v napadnutom konaní.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. IV. ÚS 302/2020).

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

10. Pri posudzovaní, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

11. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, z hľadiska predmetu konania ide po právnej stránke o vec, ktorá patrí k štandardnej agende správneho súdnictva. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh ani vyjadrení predsedníčky správneho súdu a zákonnej sudkyne taktiež nevyplýva žiadna skutočnosť, ktorá by indikovala skutkovú zložitnosť napadnutého konania.

12. Pri hodnotení správania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že z chronologického prehľadu procesných úkonov vyplýva, že sťažovateľ svojím správaním, resp. svojou procesnou aktivitou neovplyvnil celkovú dĺžku napadnutého konania.

13. V súvislosti s posudzovaním postupu správneho súdu v napadnutom konaní ústavný súd už na úvod uvádza, že samotná skutočnosť, že napadnuté konanie nie je právoplatne skončené ani po viac ako 5 rokoch od podania správnej žaloby, nie je zlučiteľná s obsahom označených práv. Ústavný súd zároveň konštatuje, že predsedníčka správneho súdu vo svojom vyjadrení neuviedla

relevantné skutočnosti, ktoré by boli objektívne spôsobilé vyvrátiť argumenty sťažovateľa uvedené v ústavnej sťažnosti, ktoré sa týkajú obdobia nečinnosti správneho súdu, resp. jeho nesústredeného postupu.

14. Správna žaloba bola doručená 4. júla 2019 konajúcemu súdu, ktorý vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobe po štyroch mesiacoch od jej doručenia. Prvé dlhšie obdobie súvislejšej nečinnosti ústavný súd zaznamenal od 11. marca 2020, keď bola krajskému súdu doručená replika žalobcu, do 4. januára 2022, keď krajský súd túto repliku zaslal žalovanému. Medzitým bolo 26. novembra 2021 vydané uznesenie, v ktorom krajský súd žiadal žalobcu o predloženie plnej moci, tento procesný úkon však ústavný súd hodnotí ako prejav nesústredenej činnosti súdu, ktorý požadovaným splnomocnením disponoval už od podania správnej žaloby. Konajúci súd bol v nadväznom období vo veci opakovane dlhodobo nečinný, pričom sťažovateľovi zaslal dupliku žalovaného, ktorou disponoval už od 19. januára 2022, až 4. júna 2024. Išlo teda o ďalšie obdobie súvislej nečinnosti, ktoré trvalo 2 roky a 5 mesiacov. Správny súd vo veci rozhodol 5. septembra 2024 rozsudkom, ktorý sa v súčasnosti písomne vyhotovuje.

15. Ústavný súd uznáva, že dĺžka konania bola ovplyvnená implementáciou tzv. súdnej mapy a s tým súvisiacou reorganizáciou súdnej sústavy spojenou s prechodom právomocí na správne súdy, ako aj zmenou v osobe zákonnej sudkyne. Táto okolnosť však nie je objektívne spôsobilá v plnom rozsahu ospravedlniť také dlhé obdobia súvislej nečinnosti konajúceho súdu, ktoré mali za následok vznik zbytočných prietáhov.

16. Ústavnému súdu je rovnako známe, že správny súd je v súčasnosti personálne poddimenzovaný a je mu známy aj vysoký počet nevybavených konaní, ktorý na správny súd prešiel v dôsledku reorganizácie súdnictva. Prietahy v konaní však nemožno ospravedlniť všeobecne známou preťaženosťou sudcov ani množstvom procesných úkonov sudcu; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i dohovore boli rešpektované, a prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe. Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na tento účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (m. m. IV. ÚS 337/2018).

17. S poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania, obdobia nečinnosti a nesústredeného postupu ústavný súd dospel k záveru, že postupom správneho súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

18. Napriek tomu, že správny súd už meritórne rozhodol, konanie stále nie je právoplatne skončené a správny súd bude povinný vykonať procesné úkony súvisiace s písomným vyhotovením a doručením rozsudku, preto mu ústavný súd prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

19. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd konštatuje, že v uvedenej veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur, ktoré mu je správny súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu). V prevyšujúcej časti požadovaného nároku na priznanie finančného zadosťučinenia ústavný súd návrhu nevyhovел (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

20. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 713,96 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2024 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje sumu 713,96 eur. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je správny súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2024

Libor Duľa
predseda senátu